

Wat Ringland en Weyts elkaar kunnen leren

De Morgen - 13 Mei 2015

Pagina 24

Luc Huyse is socioloog, emeritus hoogleraar van de KU Leuven en auteur van De democratie voorbij (uitgeverij Van Halewyck).

Ineens lijkt het nu wel heel snel te gaan. Ben Weyts, Vlaams minister van Openbare Werken en Mobiliteit (N-VA), en Ringland zaten gisteren in de Antwerpse Singel samen op een colloquium over de overkapping van de ring. Zonder twijfel bien étonnés de se trouver ensemble. Of was het van de kant van de minister alleen maar een zoeken naar wat goodwill bij een lastige sparringpartner? Want Ringland maakt hem en zijn collega's in de regering zenuwachtig. Dat is niet te verwonderen. Het is, samen met stRaten-generaal en Ademloos, een opvallende exponent van een verschijnsel dat zich steeds vaker laat zien: campagnes die kunnen steunen op een breed draagvlak, die de kenniskloof met de politieke overheid drastisch verkleinen en die een vluchtig bestaan mijden.

Ruime steun in en van de bevolking: dat hebben stRaten-generaal en Ademloos al jaren. Tientallen keren hebben zij in de Roma of elders contact gehad met wie van het Masterplan wakker ligt. Telkens was er applaus. Ringland, dat veel jonger is, is hen snel bijgebeend. Enkele dagen geleden nog lokten de infosessies over de bestelde overkappingsstudies ruim tweeduizend mensen. Om hun visie te presenteren in een commissie van het Vlaams Parlement hadden ze 15.000 handtekeningen nodig. Het waren er 20.000. De politieke klasse van haar kant lijdt in het Oosterweeldossier aan chronische draagvlakarmoede. Dat breekt haar al enige tijd zuur op.

De grote voorsprong in geloofwaardigheid van de Antwerpse drie is geen in beton gegoten verworvenheid. Zeker niet nu een van hen, Ringland, in een heel andere context terecht is gekomen. Meepraten in de stuurgroep die de Vlaamse regering in het leven roept, vraagt om een strategiewijziging. Confrontatie zal plaats moeten maken voor de zorg om in de gesprekken zo veel mogelijk uit de brand te slepen. De weg daarheen kan en zal wellicht over compromissen lopen. Besmetting met het virus van 'de politiek van het haalbare' is bijgevolg niet uitgesloten. Om de hoek loert besparen op transparantie. Er is bovendien geen garantie dat wat de overheid belooft integraal en op korte termijn werkelijkheid kan worden. Dat alles zal onvermijdelijk binnen Ringland zelf nervositeit meebrengen.

Delicater nog is de verhouding met Ademloos en stRaten-generaal. Zij kijken verder dan de overkapping van een deel van de ring en houden vast aan een integraal alternatief voor het Masterplan. Verstoring van de samenwerking zou het draagvlak waarop ze nu met hun drieën steunen beschadigen. Momenteel zijn de verhoudingen uitstekend, schijnt het. Er is een rolverdeling afgesproken: Ringland houdt de overheid de wortel voor, de andere twee zwaaien met de stok. Er is intensief overleg, er zijn gezamenlijke interviews. 'We zullen ons niet uit verband laten spelen. De lijm is stevig, de lijnen liggen open', hoor ik bij stRaten-generaal.

Overheden, politieke en ambtelijke, gingen er lang van uit dat actiegroepen en comités in de sector van de grote infrastructuurwerken op de eigen achtertuin gericht zijn en alleen maar amateuristisch verzet plegen. Zij dachten dat hun ooit verworven kennisvoorsprong voor de eeuwigheid bestemd was. Maar die joker is uit het spel verdwenen. Nogal wat van deze groepen en bewegingen combineren nu een breed draagvlak in de bevolking met juridische, planologische, mediatechnische, sociologische en politiek-strategische deskundigheid. Zij hebben bovendien ruime toegang tot buitenlandse experts, wisselen ervaringen uit en leren snel.

De politieke klasse reageerde uiteraard, zij het zeer defensief. Zij weten dat hun tegenspelers zich voeden aan wat de federale Wet Openbaar Bestuur en de Vlaamse versie daarvan aan mogelijkheden bieden. Maar zeker in het Oosterweeldossier worden procedures door politici, kabinetsleden en ambtenaren zo gemanipuleerd dat sleuteldocumenten onzichtbaar blijven. Zo verwek je een kennislacune. Noodgedwongen maken groepen als Ademloos en stRaten-generaal dan maar gebruik van de Raad van State, het Grondwettelijk Hof en de ombudsdiensten om alsnog transparantie af te dwingen.

stRaten-generaal ontstond in 1999. Ademloos is niet veel jonger. En de kans is groot dat ook Ringland een blijver zal zijn. Die levensloop wijkt sterk af van wat een karaktertrek van actiegroepen en comités is geweest en vaak nog is: ze waren en zijn vluchtig. Merkwaardig is ook dat de hardnekkigheid van de Antwerpse bewegingen niet gepaard is gegaan met louter verzet en obstructie. Plannen van de overheid werden telkens beantwoord met eigen voorstellen.

In The New York Times van 1 mei 2015 zocht Paul Krugman, Nobelprijswinnaar economie, naar wat vandaag de meest cruciale eigenschap is van de betere politicus. Het is de man of de vrouw, schrijft hij, die bereid is om vergissingen in te zien en van koers te veranderen. 'And that's', zegt hij, 'a virtue in very short supply.' Die deugd is vooralsnog ook afwezig in Vlaamse politieke en ambtelijke kringen, en zeker in de zaak van de Oosterweelverbinding. Dat verhindert dat wat Ringland en co aanbieden ontgonnen wordt.

